

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Ndc/8/2018
Identifikačné číslo spisu: 4116223050
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4116223050.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o teraz už plnoletú J. J., narodenú C.X, bývajúcu v Q., zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v Nitre, Štefánikova trieda č. 88, ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov: otca Z. H., bývajúceho v D., zastúpeného Mgr. Alexandrou Rapiovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Dobrovičova č. 6 a matky H. J., bývajúcej v Q., o návrhu matky na zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 24 P 262/2016 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 5 CoP 15/2018, v konaní o prikázanie sporu inému súdu na konanie, takto

rozhodol:

1. Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. Lenka Kováčová, JUDr. Ľubomíra Kubáňová, JUDr. Martina Balegová, JUDr. Ján Bzdúšek, JUDr. Oliver Kolenčík, JUDr. Pavel Lukáč, JUDr. Erika Madarászová, JUDr. Mária Malíková, JUDr. Katarína Marčeková, JUDr. Boris Minks, JUDr. Denisa Šaligová, JUDr. Eva Šišková, JUDr. Soňa Vacková, JUDr. Darina Vargová, JUDr. Soňa Zmeková, JUDr. Ingrid Doležajová, JUDr. Lýdia Gáliková, JUDr. Roman Greguš, JUDr. Lenka Halmešová, JUDr. Štefan Hrvola, JUDr. Adriana Kálmanová, PhD., JUDr. Dana Kálnayová, JUDr. Stanislav Libant, JUDr. Zita Matyóová, JUDr. Ľubica Libantová Medvecká, PhD., JUDr. Marta Molnárová, JUDr. Erik Németh, Mgr. Adriana Némethová, JUDr. Vladimír Novotný, JUDr. Pavol Pilek, JUDr. Dagmar Podhorcová, JUDr. Marta Polyáková, JUDr. Vladimír Pribula, JUDr. Sidónia Sládečková, Mgr. Andrea Szombathová-Poláková, Mgr. Ingrid Radošická Vallová a JUDr. Ján Vanko sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 CoP 15/2018 (vec Okresného súdu Nitra sp. zn. 24 P 262/2016).

2. Sudca Krajského súdu v Nitre JUDr. Peter Kaňa nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5 CoP 15/2018 (vec Okresného súdu Nitra sp. zn. 24 P 262/2016).

3. Vec sa prikazuje na prejednanie a rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 5 CoP 15/2018 oznámili sudcovia tohto

súdu vrátane predsedu súdu a podpredsedov súdu (okrem JUDr. Petra Kaňu, JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Jarmily Pogranovej - o b e menované sudkyne sa nevyjadrili z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti), že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci a teda, že sa vo veci cítia byť zaujatí. S ohľadom na skutočnosť, že sa vo veci cítil byť rovnako zaujatý aj predseda súdu spolu s jeho podpredsedami, mal predseda súdu za to, že neboli splnené podmienky pre postup podľa § 50 ods. 2 CSP a preto bol najvyššiemu súdu predložený spis na rozhodnutie podľa § 39 ods. 1 CSP ako súdu príslušnému podľa § 39 ods. 2 CSP.

2. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedených sudcov Krajského súdu v Nitre z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

3. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

5. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

6. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci b y mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadřžania určitej procesnej strane).

7. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

8. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z

toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla strany sporu) uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

9. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

10. Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám sporu alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

11. Sudkyňa H. J. je účastníčkou konania (matkou teraz už plnoletej); pre svoj pomer k veci je bez ďalšieho vylúčená z jej prejednávania a rozhodovania. Dôvodom vylúčenia sudcu JUDr. Pavla Lukáča je jeho blízky príbuzenský vzťah k H. J., ktorá je jeho sesternicou.

12. Ostatní sudcovia Krajského súdu v Nitre uvedení vo výroku 1. tohto uznesenia (JUDr. Lenka Kováčová, JUDr. Ľubomíra Kubáňová, JUDr. Martina Balegová, JUDr. Ján Bzdúšek, JUDr. Oliver Kolenčík, JUDr. Erika Madarászová, JUDr. Mária Malíková, JUDr. Boris Minks, JUDr. Denisa Šaligová, JUDr. Eva Šišková, JUDr. Soňa Vácková, JUDr. Darina Vargová, JUDr. Soňa Zmeková, JUDr. Ingrid Doležajová, JUDr. Lýdia Gálisová, JUDr. Roman Greguš, JUDr. Lenka Halmešová, JUDr. Štefan Hrvola, JUDr. Adriana Kálmanová, PhD., JUDr. Dana Kálnáyová, JUDr. Stanislav Libant, JUDr. Zita

Matyóová, JUDr. Ľubica Libantová Medvecká, PhD., JUDr. Marta Molnárová, JUDr. Erik Németh, Mgr. Adriana Némethová, JUDr. Vladimír Novotný, JUDr. Pavol Pilek, JUDr. Dagmar Podhorcová, JUDr. Marta Polyáková, JUDr. Vladimír Pribula, JUDr. Sidónia Sládečková, Mgr. Andrea Szombathová-Poláková, Mgr. Ingrid Radošická Váľová, JUDr. Ján Vánko) svoju zaujatosť vyvodzovali z priateľského vzťahu k H. J.. Existencia priateľského vzťahu týchto sudcov k účastníčke konania, zakladá dôvod, pre ktorý možno mať dôvodné pochybnosti o ich nezaujatosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol, že aj títo sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

13. Sudca JUDr. Peter Kaňa sa považoval za vylúčeného z prejednávania a rozhodovania veci len z toho dôvodu, že matka teraz už plnoletej dcéry je sudkyňou Krajského súdu v Nitre. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru o absencii dôvodu, pre ktorý by mohli vzniknúť pochybnosti o tom, že tento sudca nebude v predmetnej veci postupovať nezaujato a neutrálne; rozhodol preto tak, že JUDr. Petra Kaňu nevyhlúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci (výrok 2. tohto uznesenia).

14. Keďže za opísanej situácie nastal stav, že zo sudcov pôsobiacich na Krajskom súde v Nitre (kde sudkyne JUDr. Renáta Pátrovičová a JUDr. Jarmila Pogradnová sú dlhodobo práceneschopné) len JUDr. Peter Kaňa nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci (nemožno preto zostaviť senát), bolo potrebné vychádzať z ustanovenia § 39 ods. 1 CSP, podľa ktorého ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 49 ods. 1 CSP), musí byť vec prikázaná inému súdu tej istej inštancie. So zreteľom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky vec prikázal Krajskému súdu v Banskej Bystrici (výrok 3. tohto uznesenia).

15. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.